

Отримано

25.10.2023р.

Голова спеціалізованої
вченої ради

ДФ 26.133.046

д.п.н. проф. Олексюк
О.М.

Голові спеціалізованої вченої ради
ДФ 26.133.046
у Київському університеті
імені Бориса Грінченка,
доктору педагогічних наук, професору,
завідувачу кафедри музикознавства та
музичної освіти Факультету музичного
мистецтва і хореографії
Ользі Олексюк

РЕЦЕНЗІЯ

Лігус Ольги Марківни, кандидата мистецтвознавства, доцента, доцента кафедри музикознавства та музичної освіти Факультету музичного мистецтва і хореографії Київського університету імені Бориса Грінченка на дисертацію Локтіонової-Ойцюсь Олександри Олександрівни «Виконавський образ естрадного співака в музично-телевізійних проєктах України кінця ХХ – початку ХХІ століття», подану на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 025 Музичне мистецтво в галузі знань 02 Культура і мистецтво.

1. Актуальність дисертаційного дослідження. Сучасне музикознавство надає важливого значення дослідженню комунікативних процесів у постмодерному соціокультурному середовищі, які кардинально впливають на розвиток усіх напрямів та жанрів музичного мистецтва, і особливо, естрадного, найбільш показового з погляду активної комунікації із масовою аудиторією. У цій царині виразно виявляється характерне для сучасної музики стирання кордонів усередині традиційної комунікативної тріади «композитор – виконавець – слухач», внаслідок чого роль виконавця, інтерпретатора художнього образу твору, нерідко зростає до рівня композитора, адже для широкого кола глядачів цей образ на сцені уособлює саме виконавець.

Яким чином відбувається кореляція художнього образу, що лежить в основі авторського задуму, та його втілення у виконавській інтерпретації? Чи доцільно виокремлювати поняття виконавського образу в естрадному мистецтві? Ці, актуальні для науки та виконавської практики питання, що

логічно впливають з означеного дискурсу, поставила перед собою Олександра Локтіонова-Ойцюсь, розглянувши у дисертації феномен виконавського образу естрадного співака в музично-телевізійних проєктах «Шанс», «Голос Країни» та «Х-фактор», популярних в українському медіа-просторі 1990-х – 2010-х років. Таким чином, обрана здобувачкою тема дослідження видається вельми своєчасною та перспективною.

2. Структура та зміст дисертації, відповідність вимогам щодо оформлення й обсягу. Робота структурована й оформлена відповідно до встановлених вимог. Вона має струнку тричастинну побудову зі вступом, висновками, списком використаних джерел та додатками, які конкретизують апробаційний доробок авторки. Зміст дисертації обумовлений логікою розгортання наукової концепції: від розкриття понятійного апарату і визначення методологічного інструментарію (Перший розділ), до висвітлення соціокультурних аспектів розвитку вітчизняної естрадної музики (Другий розділ) та аналізу виконавських образів українських співаків на підставі порівняння інтерпретацій відомих шлягерів вітчизняної та зарубіжної естради (Третій розділ).

У Вступі авторка обґрунтувала актуальність теми, чітко сформулювала мету роботи, об'єкт, предмет і завдання, докладно схарактеризувала теоретико-методологічну базу дослідження, його новизну, теоретичне та практичне значення. Перший розділ присвячений розгляду базових категорій дисертації – художнього образу та виконавського образу в музично-естрадному виконавстві, дефініцію якого авторка пропонує на підставі ретельного опрацювання теорії художнього образу в різних гуманітарних галузях. У Другому розділі висвітлено історичні й соціокультурні умови розвитку української естрадної музики та особливості її функціонування у вітчизняних музично-телевізійних проєктах кінця ХХ – початку ХХІ століття. Третій, аналітичний розділ, розкриває специфіку створення виконавського образу естрадного співака на основі порівняння інтерпретацій

шлягерів української та зарубіжної естради у виконанні різних учасників популярних талант-шоу «Шанс», «Голос країни» та «Х-фактор». У Висновках, що органічно випливають із проведеного дослідження, узагальнено одержані результати.

3. Рівень виконання поставленого наукового завдання та оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності. Узявши за мету «визначити смислові аспекти виконавського образу естрадного співака в українських музично-телевізійних проєктах кінця ХХ – початку ХХІ століття» (с. 23), дослідниця поставила перед собою логічний ланцюг завдань, які послідовно виконала за допомогою цілої низки загальнонаукових та спеціальних методів: теоретичних (аналіз, синтез, класифікація, узагальнення), джерелознавчого, структурно-типологічного, історико-культурного, компаративного, аксіологічного методів, методу музикознавчого аналізу. Мета дослідження досягнута: це унаочнюють здобуті результати дослідження, репрезентуючи новаторський погляд на феномен утілення художнього образу в музично-естрадному виконавстві. Ознайомлення із представленим текстом роботи переконує, що Олександра Олександрівна опанувала методологію наукової діяльності, уміло застосувала її на практиці, а отже, оволоділа необхідними для ступеня доктора філософії компетенціями.

4. Наукова обґрунтованість результатів дослідження обумовлена глибоким опрацюванням здобувачкою теоретичних праць широкого гуманітарного профілю (історії, культурології, естетики, мистецтвознавства) українських та зарубіжних авторів, а також докладним аналізом значного обсягу художнього матеріалу (інтерпретацій українських та зарубіжних шлягерів у виконанні українських співаків, та їх виконавських образів). Висновки повною мірою підтверджують цілісність реалізації концепції дослідження. Отже, є підстави стверджувати, що наукові положення та ідеї

авторки є теоретично й емпірично обґрунтованими. *Фактів, які б вказували на недостовірність наведеної в роботі інформації, не виявлено.*

5. Наукова новизна дисертації не підлягає сумніву, оскільки в ній уперше комплексно вивчаються теоретичні та практичні аспекти втілення й функціонування виконавського образу в естрадній музиці. Зокрема, внеском О. Локтіонової-Ойцюсь в наукове знання є обґрунтування та концептуалізація поняття виконавського образу як невід'ємного компонента теорії художнього образу в її проекції на естрадне музичне мистецтво. Дисертанткою визначено смислові аспекти виконавського образу естрадного співака, виокремлено його структурні компоненти, проаналізовано інтерпретації українських та зарубіжних шлягерів у телевізійних проєктах «Шанс», «Х-фактор», «Голос країни», здійснено порівняння виконавських образів, створених учасниками цих проєктів.

Новаторська сутність роботи також виявляється у розробці методики аналізу виконавських інтерпретацій пісенних творів, які розглядаються як складова частина театралізованого естрадного номера у телевізійних музичних проєктах. Окрім того, в дослідженні набула подальшого розвитку проблематика функціонування естради в сучасному культурному просторі України, змісту і форм музичних програм українського телебачення кінця ХХ – початку ХХІ століття та аспект продюсування як способу створення естрадними співаками оригінальних сценічних образів у телевізійних музичних проєктах.

6. Теоретичне і практичне значення результатів дисертації. Рецензована праця має безсумнівне теоретичне та практичне значення. Її теоретична вага полягає у концептуалізації дисертанткою поняття виконавського образу як невід'ємного складника системи художнього образу, в розробці моделі чотири-компонентної структури виконавського

образу, детально проаналізованої на прикладі інтерпретацій українськими співаками естрадних пісень під час участі в телевізійних талант-шоу.

Практичне значення роботи пов'язане з можливістю використання її ідей у подальших дослідженнях проблематики художнього образу (зокрема й виконавського) в естрадному, академічному та неакадемічних напрямках музичного мистецтва. Одержані результати можуть увійти до розробок лекційних курсів з історії української естрадної музики, музичного менеджменту та музичної критики. Окремі положення роботи можуть також бути корисними для естрадних співаків, телережисерів та медіа-продюсерів.

7. Апробація результатів дисертації. Повнота викладу основних результатів дисертації у наукових публікаціях. Кількісний обсяг та змістова якість апробаційних матеріалів здобувачки відповідають встановленим вимогам. Результати дослідження викладено у 8 наукових публікаціях, зокрема, 3 статті (одноосібного авторства) надруковано у вітчизняних фахових виданнях категорії Б та 1 статтю (у співавторстві) в зарубіжному науковому періодичному виданні, що індексується у міжнародній наукометричній базі Web of Science Core Collection. Основні ідеї дисертації висвітлювалися на науково-практичних конференціях, про що свідчить наявність 4 публікацій апробаційного характеру. В усіх публікаціях репрезентовано базові положення проведеного дослідження.

8. Дотримання академічної доброчесності у дисертації та наукових публікаціях. Викладені у дисертації та апробаційних публікаціях ідеї та умовиводи авторки є оригінальними та логічно обґрунтованими, що переконує у самостійності та завершеності цього дослідження. У тексті роботи не виявлено ані некоректного цитування, ані ознак плагіату. Відповідно, *маємо підстави констатувати дотримання Олександрою Локтіоновою-Ойцусь правил академічної доброчесності* відповідно до

вимог, які висуваються Міністерством освіти і науки України щодо оформлення дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії.

9. Дискусійні положення та зауваження. Принципових зауважень щодо концепції дисертації, її змісту, структури, вибору методологічного підґрунтя та аналітичного матеріалу немає. Оцінюючи загалом позитивно роботу дослідниці, водночас неможливо утриматись від деяких міркувань щодо можливостей подальшого вдосконалення окремих її ідей та положень.

1. У розкритті такого глобального універсального поняття як художній образ, здобувачка спирається лише на роботи українських дослідників та вітчизняні енциклопедичні видання. Вважаємо, що для повноти охоплення теоретичної бази варто було б звернутися й до праць видатних західноєвропейських вчених (зокрема, Теодора Адорно, Романа Інгардена, Карла Дальгауза), в яких порушено онтологічні, антропологічні, естетичні, психологічні та художні питання, пов'язані з цим поняттям.

2. Назва Третього розділу майже дублює назву дисертації. Було б коректніше, якби заголовок цієї частини авторка сформулювала більш конкретно, відповідно до завдань, що в ньому розв'язуються, уникаючи, при цьому, можливих збігів.

3. Залучення ілюстративного матеріалу (фото, нотних прикладів, аудіо- та відео-записів) значно б збагатило роботу, унаочнюючи результати компаративного аналізу дослідження, які репрезентують модель виконавського образу естрадного співака як систему різнорівневих компонентів: особистісного, музично-професійного, видовищного, іміджевого тощо.

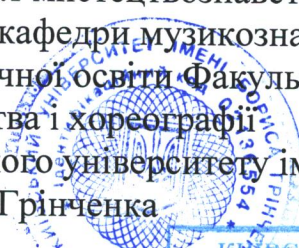
Наголошуємо, що висловлені зауваження та побажання мають, здебільшого, рекомендаційний характер, жодним чином не применшуючи наукової вартості дисертації.

10. Загальний висновок і оцінка дисертації. Виходячи з усіх вищенаведених зауваг, констатуємо, що рецензоване дослідження виконано на належному теоретичному й методологічному рівнях, містить актуальні та перспективні для сучасної науки ідеї, новизна, теоретичне і практичне значення яких є очевидними.

Подана до захисту дисертація Олександри Олександрівни Локтіонової-Ойцось «Виконавський образ естрадного співака в музично-телевізійних проєктах України кінця ХХ – початку ХХІ століття» відповідає пп. 6–9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12.01.2022 р. (зі змінами), наказу Міністерства освіти і науки України № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертацій» від 12.01.2017 р., затвердженого Міністерством юстиції України 03.02.2017 р. за № 155/30023, а її авторка заслуговує на присудження їй ступеня доктора філософії за спеціальністю 025 Музичне мистецтво.

Рецензент:

кандидат мистецтвознавства, доцент
доцент кафедри музикознавства
та музичної освіти Факультету музичного
мистецтва і хореографії
Київського університету імені
Бориса Грінченка

Ольга ЛІГУС

Ольга ЛІГУС

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
ВЛАСНОРУЧНИЙ ПІДПИС
Лігус О. ЗАСВІДЧУЮ
(ПНБ)
Л. Ільницько
(ПНБ)
Л. Ільницько